



bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Versijnt maandelijks - Jaargang 77 - No. 11 november 1975

BELLEROPHON, of Na 't soet het suur.



Dulcia mixta malis

TIPS VOOR DE KOMENDE FEESTDAGEN

Wij hebben voor St. Nicolaas en de komende Kerstdagen een groot assortiment imkersartikelen om als geschenk te geven. Naast de nieuwe druk van Bijenhouden met Succes à f 20,50 (niet franco) zal eind november een nieuw bijenboekje verschijnen voor belangstellende beginnende imkers onder de titel: Honingbijen, hun leven en werken, geschreven door J. Vriends en verlicht met 24 kleurenfoto's over bijen. In druk is ook een speciaal boek over honing, uit het Duits vertaald. Straks ook door het Bijenhuis leverbaar.

Voor de knutselaars onder de imkers en zij die graag zelf timmeren wijzen wij nog eens op onze bouwpakketten van de spaarkast en het zesraamskastje.

Voor hen die graag met stro vlechten zijn er vlechtnaalden en schenen in voorraad. Wilt u straks met de feestdagen echte kaarsen laten branden van bijenwas dan kunnen wij u helpen aan zuivere bijenwas, maar ook aan kunstraat voor het zelf rollen van bijenwaskaarsen. Er zijn ook handige doe-het-zelf-pakketjes met 4 vellen kunstraat en pit (keurig verpakt) beschikbaar. Bijzonder geschikt voor wederverkoop door de imkers of de afdelingen. In december a.s. is het Bijenhuis alleen geopend op de zaterdagen 13 en 20 december en vervolgens op 10 januari 1976, telkens van 9-12.00 uur.

VERDERE VERKOOPADRESSEN:

Tegen een geringe prijsverhoging (bijdrage in de vrachtkosten) zijn onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepôts:

Boerenbond Neerbosch-Hees, St. Agnietenweg 63, Nijmegen.

Afd. Bunnik/Houten, B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik, telefoon 03405 - 17 42.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn, telefoon 055 - 23 67 79.

Afd. Velsen en omstreken, H. S. Homburg, Velsersduinweg 165, IJmuiden. Telefoon 02550 - 2 15 30.

Depôt Achterhoek, B. Meijerman, Dwarsdijk 6, Halle.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273
Algemene Bank Nederland-Wageningen
rekening nr. 53.90.42.900

Postgiro 823276
(Bijenhuis)
Telefoon 08370 - 1 28 63

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtsjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Bellèrophon, een figuur uit de Griekse sagenwereld, die wegens doodslag zijn land moest verlaten, vond onderdak bij koning Proetus. Diens echtgenote werd verliefd op hem, doch belasterde hem bij haar man toen haar liefde niet werd beantwoord. Deze zond hem daarop naar de koning van Lycië, die hij heimelijk verzocht Bellèrophon te doden. Hij kreeg daarop een aantal levensgevaarlijke opdrachten, die hij echter alle volbracht. De houtsnede doet ons denken aan de ook thans weer veelvuldig voorkomende roverij van bijenvolken en honing.

BEGINNERSRUBRIEK

De „Beginnersrubriek”, op voortreffelijke wijze verzorgd door de Heer v. d. Willigen uit Goes heeft — hoe zou het ook anders kunnen — hier en daar wel geleid tot enkele reacties. Immers vrijwel ieder imker heeft op bepaalde punten zo zijn eigen ideeën, die in sommige gevallen zelfs leiden tot het berijden van stokpaardjes. Ons blad is een orgaan voor de imkers en door de imkers, zodat ieder, binnen de beperking die de omvang van het blad ons oplegt, de gelegenheid moet hebben zijn zienswijze naar voren te brengen. Dat de „nieuwlichters” dat soms wat stormachtiger doen en de ouderen wat kalmer ligt in de aard van de menselijke natuur, maar wij moeten natuurlijk wel voorkomen dat we de gevoelens van anderen niet kwetsen en dat er geen verwijdering tussen ons onstaat. Het moet mogelijk zijn dat wij elkaar „recht voor zijn raap” zeggen hoe wij er over denken en daarna in de beste harmonie als collega-imkers een kopje koffie — het mag ook wat anders zijn — gaan drinken.

In deze geest moet U een reactie van Jan van de Veluwe opvatten die ook de gedachten van andere briefschrijvers dekt en waarop de Heer v. d. Willigen in zijn rubriek van deze maand in hoofdzaak aanhaakt.

REACTIE OP DE „BEGINNERSRUBRIEK”

Hoewel ik met veel plezier de beginnersrubriek lees, moet het me van het hart, dat onze gewaardeerde Goese medewerker het in zijn rubriek voor beginners af en toe wel eens een beetje bruin bakt. Zo voert hij in het septembernummer zowaar weer die oude stromatten ten tonele, waar ik onmiddellijk de vraag aan koppel, wie daar het meeste bij gebaat is, onze bijen of de wasmotten en muizen. Ofschoon ons Veluwenaren dikwijls nog wordt verweten en niet geheel ten onrechte, dat we maar door blijven woekeren met die vermaledijde korven, krijg ik nu de indruk, dat er in Zeeland ook nog een strootje van zo'n korf is achtergebleven. Een beginnend imker in mijn omgeving adviseer ik een strak passende 25 mm dikke plaat styropor (perspex) in de deksel van de bijenkast te plaatsen; er zijn uitstekende kwaliteiten, die niet door de bijen worden aangevreten en mocht dat van bepaalde soorten wel het geval zijn, leg er dan een dun plaatje triplex tussen. Aldus verkrijgt men een ideale en hygiënische isolatie, waarop zich nagenoeg geen condens afzet. Dit is geen vinding van mij, doch een

gegeven, met succes overgenomen uit het grootste Amerikaanse bijenmaandblad. Na deze primaire reactie, zit mij het verwijt, dat oude hobbyisten, amateurs e.d. gedegradeerd worden tot klungelaars en niet geacht worden thuis te horen tot het gilde der imkers, bepaald niet lekker. De gewraakte opmerking heeft betrekking op degenen, die in het voorjaar slechts een paar raten kunstraat laten uitbouwen. Hoewel dat mijn principe geenszins is, heeft een hobby-imker, en wie is dat niet, het volste recht zijn eigen methode te kiezen en te experimenteren waar hij zulks wenst. Ook deze lieden zijn imkers, waar we ons niet laatdunkend over mogen uitlaten.

Het zou ook niet erg tactisch zijn, indien ik opmerkte, dat de omhangmethode in wezen een Amerikaanse methode is, afgestemd op gebieden met zeer goede en langdurige drachten, en het werken met uitsluitend kamers van BK formaat ook voor ons land de meest aangewezen methode zou zijn.

Het is heel goed mogelijk dat de omstandigheden in Zeeland van dien aard zijn, dat deze werkwijze aldaar met succes kan worden toegepast. Op de schrale Veluwe (en in de meeste gebieden elders in ons land) is dat m.i. beslist niet het geval; hier is men al zeer gelukkig als men in één seizoen tweemaal een volle bak (HK-formaat) met honing kan oogsten.

Ik ben dan ook wel zo vrij onderscheid te maken tussen imkers en vissers.

Ook dhr. Maagendans, geen onbekende op onze heidevelden, heeft menig artikeltje gewijd aan het werken met een combinatie van HK en BK formaten; ik dacht, en dat is mede mijn langjarige ervaring, dat we hier t.a.v. beginners niet voetstoots aan voorbij mogen gaan. Omdat de nieuweling niet de idee krijgje, dat het inwinteren overal op ± 1 september aanvangt, wil ik opmerken, dat zulks in onze contreien eerst medio september kan beginnen; de heideoogst is voor de Veluwe en verre omstreken het sluitstuk van het seizoen. De paring van de koningin, hoe interessant ook, wordt voor zover bekend niet door 10 tot 20 darren verricht, althans deze aantallen ben ik tot dusver in de literatuur niet tegengekomen, doch door hooguit 10 exemplaren. (Zijn de zeeuwse moeren wellicht sexbeluster van aard?)

Ook het relaas van dhr. v. Palen inzake de separator, zijnde een goede remedie tegen bruidszwermen, acht ik met enkele reeds hiervoor geschetste aspecten bepaald geen geschikte stof voor beginners.

Verder blijkt, dat onze zeeuwse vriend blijkbaar nog onvoldoende kennis heeft genomen met ervaringen omtrent de bodemventilatie; alvorens hierover een vernietigend oordeel uit te spreken, ware het wenselijk dit systeem eens



Rust

d.m.v. een aantal vergelijkende proeven te onderzoeken.

Bodemventilatie betekent o.a. geen kwetsbare reisramen, die maar al te vaak worden dichtgekit, een goede remedie tegen warmlopen, minder beschimmelde kantraten na het winterseizoen en de mogelijkheid tijdens sneeuwperiodes de vliegspleet te sluiten; voorts is het mijn privé-mening, dat het eveneens preventief werkt tegen Nosema.

Ook het slingeren van dode bijen uit de raten stuit mij tegen de borst; ik geloof dat de slinger hier niet voor bestemd is, overigens lenen de meeste slingers zich niet voor dat doel. Het is beter zulke onsmakelijke zaken, mede op hygiënische gronden, restloos op te ruimen.

Ook de aloude borstplaat wordt weer gepresenteerd; dat is bepaald geen artikel om even vlot klaar te maken, waarom zouden we ook, als er tegenwoordig zulke goede producten als nectapol, sojapol, e.d. op de markt zijn.

Hoewel ik als eenvoudig „ex-korfboertje” de beginnersrubriek steeds met veel genoegen volg en zal blijven volgen, moet men ons „ras-hobbyisten in de bijologie” niet al te zeer tegen de oude schenen schoppen, want commentaar kan dan niet achterwege blijven.

Jan van de Veluwe

Wanneer de maand november is aangebroken hebben we tijd om even uit te blazen, maar ook tijd om eens vragen of kritiek te beantwoorden, waar we anders niet zo licht toe komen. Er zijn mensen die overal kritiek op hebben, maar ik zal mij ook nu weer tot bepaalde dingen moeten beperken.

Iemand schreef mij b.v. over de bedekking der bijenvolken in de winter. De stromat in houten lijst was maar niks, veroorzaakte maar muizen en wasmot.

In een goed sluitende bijenkast kunnen geen muizen binnenkomen, zo ja, dan deugt die kast niet. Vlieggaat opening 8 mm.

Dat een plaat **POLYSTYREEN schuim** in de deksel aangebracht van plm. 25 mm dikte beter is en **OOK** (?) vocht doorlaat waag ik te betwijfelen.

(STYROPOR is van Hoechst, Vlissingen en STYROFOON is van de Dow, Terneuzen — is het zelfde materiaal, alleen verschil in fabrieksnaam).

In de bouwwereld heeft men zijn rekening al eens over moeten maken, omdat het onvoldoende vocht doorlaat. Wanneer u dan direct op het volk weer een plaatje triplex legt, kunt u net zo goed een triplex dekplank gebruiken en daar wil ik juist vanaf.

Denkt u nog maar eens aan oude boerderijen met rieten dak of soms zelfs riet onder het pannendak. Zo'n schuur vol met vee laat wel vocht door en heeft altijd goed voldaan.

Iedereen is gerechtigd om op zijn eigen manier bijen te houden en ik zal de laatste zijn dit te bestrijden. Soms ontschiet mij wel eens een opmerking die ik beter niet had kunnen bezigen. Veel mensen, die ik daar helemaal niet mee heb bedoeld, voelen zich hierdoor aangesproken. Graag mijn excuses daarvoor.

Doch wanneer iemand, die al 30-40 jaar bijen houdt, een artikel leest en dadelijk in de pen meent te moeten kruipen om zijn kritiek te spuien, dat doet niet prettig aan.

Ook nog, wanneer blijkt dat wat er gezegd wordt, zichzelf afstraft.

Wanneer u zich afvraagt in 't voorjaar, of er voldoende voer is, of het wel op de juiste plaats zit enz., dan heeft men zelf gefaald in zijn goede zorgen in 't voorgaande najaar.

Kijk, zulke mensen hebben vroeger geleerd volgens een bepaalde methode te werken. Houden zich hieraan vast en verdedigen dat door dik en dun. Hebben nooit met andere materialen gewerkt of nieuwere inzichten uitgeprobeerd. Gaan dus in februari al in hun volken rommelen en een borstplaat geven. Moeten in maart al bodems schoonmaken nodig of niet nodig of in april al een of twee kunstraten uit laten bouwen enz. enz.

Dan zeg ik; Laat de volken met rust tot de grote voorjaarsinspectie en geef in 't voorjaar liefst helemaal geen kunstraat.

Want, geeft u het te vroeg, dan verstoort u de broednest uitbreiding en geeft u het te laat, dan krijgt u te veel darrecellen. Zonde van uw materiaal. Wacht liever tot ze het nodig hebben.

Ik laat ieder jaar veel kunstraat uitbouwen. Nieuw materiaal bevordert de activiteit van een volk.

Er wordt beweerd, dat men b.v. op de Veluwe en in de meeste gebieden elders in ons land NIET met volken kan werken met 2 broedkammers, waarvan één als honingkamer. Over 3 bakken praten we nog maar niet.

Ongetwijfeld zijn er drachtverschillen in ons land waarmee men rekening moet houden. Ook Zeeland is daarop geen uitzondering. Doch dat wil niet zeggen, dat WANNEER er dracht is, men alleen maar met sterke volken honing kan winnen.

Indien u in 't voorjaar met volken werkt, die nauwelijks 6 à 7 ramen **BEZETTEN**, hebt u nauwelijks 4 ramen broed. Zulke volken moet u zeker verenigen, om van de Kersen —, Koolzaad —, of fruitbloeï te kunnen profiteren. Hebt u voor de voorjaarsdracht begint volken met 7 à 8 ramen broed en gaat u juist voor de dracht begint een honingkamer (Broedkamer formaat) plaatsen, dan kunt u gelijk **OMHANGEN** en dan moet het al slecht gaan, als u dan niets kunt winnen.

De meeste imkers zijn te zuinig, kijken naar het aantal volken en de dure suiker die hun dat heeft gekost. Vergeten onderwijl dat een dracht soms maar heel kort duurt.

Tel de weken!! Kijk naar het schema.

Vergeten de dracht die er is te benutten en klagen straks dat het weer niets heeft opgeleverd.

Ik ken een oude imker uit GOES, die vertelde mij al jaren geleden: „k Heb het 45 jaar verkeer gedaan en sinds ik in 't voorjaar drastisch ben gaan verenigen heb ik ieder jaar honing”.

Deze werkte met 3 soms met 4 bakken **BROEDKAMERFORMAAT**. Kijk, dat zijn imkers die **WEL** met hun tijd meegaan en die zelfs op hoge leeftijd nog iets willen leren.

Sommige imkers zijn het niet eens met de nieuwste waarnemingen betreffende het paringsgedrag van de koningin. Zij zijn nog nergens in de literatuur tegengekomen dat de koningin met 10-20 darren paart.

Mijne heren, u loopt achter. Dat is geen **ZEEUWSE** uitvinding hoor. Probeert u in de loop van de winter eens de film „**Mating behaviour of the Honeybee**” te gaan zien. Wat ik hieruit gedistilleerd heb, is een vertaling van

de gesproken tekst van Mr. NORMAN E. GARY. (Zie juni no).

Iedereen, dus ook de beginnende imker, die les heeft gekregen van een goed vakman en dus met goede volken werkt, kan met bruidszwermen te maken krijgen.

Vooraf wanneer u met zware volken werkt, hebt u daar de meeste kans op.

De methode van der Palen beschouw ik als een waardevolle aanvulling op het maken van kunstzwermen en daar was gebrek aan!!

Wie zei ook weer: „Het maken van kunstzwermen is een rot methode maar we hebben geen betere”.

Het volgende stokpaardje is **BODEMVENTILATIE**. Inderdaad heb ik nog onvoldoende kennis genomen van de **ERVARINGEN** omtrent de bodemventilatie.

Wanneer iemand echter schrijft: „Bodemventilatie betekent o.a. geen kwetsbare reisramen, die maar al te vaak worden dicht gekit”.

Reisramen moet u pas 's avonds tevoren voor u gaat reizen op uw kasten leggen.

Of ze nu onder of bovenop een kast zijn aangebracht, **kwetsbaar** blijven ze.

Bodemventilatie zou een goed middel zijn tegen warmlopen tijdens het reizen. Het heet dan, dat, wanneer er in de zomer met sterke volken wordt gereisd, de warmte in dit geval eens langs onder wordt afgevoerd.

Zou zo'n bodemventilatie bij een goed volk op twee bakken, zelfs wanneer de gehele bodem uit gaas bestaat, zoveel ontzag hebben dat het **NATUURWETTEN** te niet doet gaan?? Ik dacht dat warmte altijd opstijgt.

Bodemventilatie zou preventief werken tegen **NOSEMA**, een ziekte, die een geheel ander ontstaan heeft en welks besmetting op geen enkele wijze in verband staat met tocht of andere luchtverplaatsingen in de bijenkast.

Neen, dat zie ik niet zitten.

Laten we echter op verschillende plaatsen proeven nemen om hier meer gegevens over te krijgen.

Goede uitgebouwde ramen kunnen een zodanige waarde hebben voor een imker, dat, wanneer er géén ziekte in 't spel is, het de moeite loont om wanneer er een volk dood gaat, deze ramen, wanneer ze goed droog zijn en indien nodig, de dode bijen er uit te slingeren om ze zo weer voor andere volken te kunnen gebruiken.

De aloude borstplaat is inderdaad niet eenvoudig klaar te maken. (Wordt of te hard of te zacht).

Is een hulpmiddel dat ik slechts met schaamrood op mijn gezicht aan mijn eigen bijen zou geven.

Echter liever een borstplaat, dan andere producten waarvan ik de samenstelling niet ken.

Stel voor, dat ik de bijen iets zou voeren waarin buitenlandse honing is verwerkt, waardoor er kans op b.v. Amerikaanse Vuilbroed zou ontstaan.

Neen, mij niet gezien!!

Een uitgebouwd raam volgieten met een dikke suikerstroop gaat ook en wordt sneller opgenomen dan een borstplaat.

'k Heb geprobeerd om allerlei vragen, die onder de imkers leven, zo goed mogelijk te beantwoorden en hoop dat ook dit kan dienen „Tot lering en de vermaak” van u allen.

Consulentschap in algemene dienst voor Bijenteelt,
A. J. van Willegen, Goes

DE BIJENWEIDE

In de tijd dat dit artikeltje verschijnt, zullen uw bijtjes niet vaak meer uitvliegen. Het lijkt erop, dat u tot de a.s. voorjaarsdracht niets of niet veel meer kunt doen, of waarnemen, wat de Bijenweide aangaat; maar ook hier is het weer de schijn die bedriegt.

Wij gaan eerst eens in uw tuin kijken of er nog iets valt waar te nemen. Hier en daar hebben de besheesters hun vruchten al „af moeten staan” aan de vogels, voor zover deze de vruchten tenminste „lusten”. Ook hier geldt, als er nog overvloed is, dat de vogels dan ook „kieskeuriger” zijn, en eerst het lekkerste het liefst hebben. En als de nood wat begint te nijpen, dat dan ook „rauwe bonen zoet smaken” zoals een bekend spreekwoord luidt. Zodoende komt het, dat sommige bessorten vooral na de eerste dagen met vorst-sneeuw en rijp, vrij snel worden geconsumeerd, o.a. Hulst- en Coto-neasterbessen.

Als u dus wat besheestertakken wilt hebben voor de feestdagen in de volgende maand, knip deze dan nu al af, en kuil ze tijdelijk in, (de onderste stukken van de takken in vochtige grond of turfmoel steken) liefst uit de zon en onder een net of onder gaas, zodat de vogels er niet bij kunnen.

Vooraf Hulst *Callicarpa* en Coto-neaster komen hiervoor in aanmerking. In de volgende maand met zijn feestdagen, kunt u hier wat aardige bloemstukjes van maken, die door uw huisgenoten zeker gewaardeerd zullen worden. Hier speelt het „nut” van uw drachtplanten nog een zeer aparte rol.

Nu u toch in uw tuin bezig bent, kunt u van de gelegenheid gebruik maken om de fluweelachtige proppen van die heester daar in de hoek van uw tuin af te plukken. Ja, die van de *Rhus typhina*; als u ze wat laat drogen is het prima rookmateriaal voor uw beroker in het volgende seizoen; ze geven een niet „stinkende” rook en geen teeraanslag in de beroker, wat vooral bij het gebruik van ribcarton zo hinderlijk is.

Hebt u er in het afgelopen seizoen ook eens op gelet, of u plaatsen zag waar de besheesters niet zo goed met bessen bezet? Ja meestal gaat dit samen met het al of niet aanwezig zijn van bijenvolken tijdens de bloei van deze heesters.

Ook hier zijn dus de bijen van nut, want de sierwaarde van deze besheesters ligt toch hoofdzakelijk in een grote massa bessen.

Wat uw waarnemingen op het gebied van de drachtplanten aangaat kunt u in de komende wintermaanden ook nog wel vooruit. Leer ook eens de verschillende bomen en heesters te „herkennen in hun winterpak” (nu er geen bladeren aan zitten), na een beetje oefening zult u ook 's-winters de voornaamste drachtplanten kunnen thuisbrengen.

Let dan nu al eens op de verschillende vormen, die de knoppen nu al hebben, en leer ook hier het mooie eens van zien. Denk eens aan de kleverige knoppen van de Paardekastanje, de knoppen van de diverse Wilgensoorten, de helder groene dikke knoppen van de Kornoelje. In deze knoppen zitten keurig „verpakt” tegen uitdroging, koude e.d. de toekomstige scheuten met bloemen enz., die het volgend seizoen weer voedsel zullen leveren voor de bijen. Mogelijk hebt u het voornemen gemaakt, om volgend jaar eens te beginnen met het aanleggen van een drachtplanten-herbarium? Inderdaad is dit een leerzame bezigheid, om van de hoofd-drachtplanten enkele bladeren en bloeiwijzen te drogen en deze voorzien van de juiste naam, bloeitijd e.d. op te plakken op losbladige vellen papier in een map. Naast hoofd-drachtplanten kunt u dit uitbreiden met nevendrachtplanten. Praat ook eens op een vergadering met uw mede-imkers over drachtplanten, en wissel ervaringen en (of) kennis met elkaar uit.

Mocht u zo'n drachtplanten herbarium willen aanleggen, schaf u dan een eenvoudig boekje aan op dit gebied, dat het drogen, inplakken enz. toelicht. Werk ook uw aantekeningen uit

die u deze afgelopen zomer maakte over dracht en alles wat daarmee samenhangt, en besteed ook aandacht aan de drachtkaart, die u hebt gemaakt van de beschikbare drachtgebieden in uw omgeving of waar u naar toe hebt gereisd. Deze drachtkaart(en) met aantekeningen kunnen u een juist inzicht verschaffen wanneer en waar er dracht van betekenis is in de omgeving van de „thuisstand” en u er tevens op wijzen wanneer u dient te reizen met uw bijen. Uit deze gegevens blijkt dan weer wanneer u precies uw volken in de „topconditie” moet hebben m.a.w. welke bedrijfsmethode voor uw geval de meest gewenste is.

Uit deze aantekeningen kan blijken hoe u in de toekomst dient te gaan imkeren. Als u volgend jaar van plan bent naar een nog niet eerder bezocht gebied te gaan, stel u dan tijdig op de hoogte, of u zonder gezondheidsverklaring moogt reizen (informereren bij het Rijksbijenteelt consulentenschap). Gaat u naar een gebied waar de zaadteelt wordt beoefend, let dan op mogelijke voorschriften die in zo'n gebied kunnen gelden; vooral in gebieden waar Kruisbloemigen worden geteeld voor zaad, gelden soms deze voorschriften (o.a. bij Koolsoorten e.d.)

Plaats ook nooit als u met een reisgroep op reis gaat, het volgende bijenseizoen, de bijenvolken van de hele groep op een grote „hoop” bij elkaar, geen standen van 100 of 150 volken bij elkaar. Wijs ook de organisatoren van zo'n reis op de nadelen hier aan verbonden. Hoe gezellig ook „samen uit samen thuis” hier ook kan zijn, beter is de groepen kasten niet groter te maken dan 40 à 50 volken per groep.

Tijdens de komende wintermaanden hebt u volop de gelegenheid ervoor te zorgen, dat u plaatjes maakt waarop in duidelijke letters uw naam, adres en event. telefoonno. wordt vermeld. Maak voor elke kast, waarmee u reist zo'n adresplaatje; mocht er iets met uw volken op de reisstand aan de hand zijn of gebeuren, dan zal een passerende imker of iemand anders, u direct op de hoogte stellen van wat er aan de hand is, (b.v. brand, baldadigheid, vergiftiging enz.)

Naast deze adresplaatjes op de kasten, verdient het ook nog aanbeveling dat er per groep kasten een behoorlijk bord geplaatst is (b.v. in de afmeting van 50 x 70 cm) waarop de naam van de afdeling, waarvan men lid is, adres van de secretaris en telefoonno. (Eveneens om bovenstaande redenen). Ik neem aan dat zo'n afdeling zich voor bijenvolken of kasten van geen enkel lid behoeft te schamen. Er kunnen zich dikwijls omstandigheden voordoen, dat direct overleg met de eigenaar van de volken noodzakelijk is. Zelf maakte ik het volgende geval mee: een jaar of 8 geleden stonden er hier in Zuid-Limburg een vijftal volken in een boomgaard, die

daar door een imker waren neergezet (verhuurd). Deze imker had aan de fruitteler geen adres opgegeven, hetgeen wel erg nalatig was. Ondanks het goede vliegweer vloog er geen bij uit een aantal kasten. Dit deed de fruitteler veronderstellen, dat of de volken van slechte kwaliteit waren, of dat er iets mis was. Deze fruitteler belde mij op, en toen ik ging kijken, bleek dat een viertal volken niet uit konden vliegen, wat was n.l. het geval?

Het betrof hier Simplexkasten, die met z.g. reisbeugels waren gesloten. Deze reisbeugels waren zo „stevig” aangedraaid, dat deze de bodem van een viertal kasten hadden „opgetild” en bijendicht hadden afgesloten. Hier had de imker de fout gemaakt, niet te controleren of de vlieggaten open waren. Even de beugels wat „losser” draaien en de zaak was verholpen. Ondanks mijn hulp stelden de bijtjes e.e.a. niks op prijs, en staken waar ze maar konden. Gelukkig kende ik de kasten zodanig, dat ik wist, wie de imker was. Ik heb hem gewaarschuwd, zodat de man in de toekomst i.d. kon voorkomen. U ziet: een kleinigheid had hier, als het langer had geduurd, een viertal goede volken kunnen kosten.

Een fout die ook nog wel eens wordt gemaakt is dat men zich niet op de hoogte stelt wie de eigenaar is van het terrein waar men op staat. Dit klinkt misschien vreemd, maar op de heidedracht komt dit nog wel eens voor. Om moeilijkheden te voorkomen doet men dus goed, hier eerst naar te informeren. Het uitwerken van de deze zomer vergaarde drachtgegevens is echt een werkje voor de lange winteravonden, met daarnaast het uitzoeken van de voor het volgende seizoen te maken „toekomstplannen”. U veel sukses wensend met deze nuttige bezigheden.

J. van Os,
Ambrosiushoeve
November 1975



Zelfs de moderne song-industrie houdt zich met bijen bezig. Zo zongen Roy Black en de kleine Anita in 1971 heel optimistisch:

„Schön ist es auf der Welt zu sein,
sagt die Biene zu dem Stachelschwein . . .”

— terwijl Liesbeth List in 1973 somber verzuchtte:

„Wij zijn lege honingraten,
al het zoet eruit gelikt.”

En wat te denken van groepen „bijenhouders” als de Bee Gees en de Bee Hive in het luidruchtige wereldje van de pop-muziek?

Chr. Maillie



OFFICIELE MEDEDELINGEN

Oprichting Vereniging „Vrienden van Ambrosiushoeve” op 27 september j.l.

Het grote aantal reacties in de voorgaande weken liet vermoeden, dat de raadzaal in het gemeentehuis van Hilvarenbeek wel eens te klein zou blijken.

Vandaar, dat de verhuizing naar het gebouw „Elkerlyc” achteraf heel goed gezien was.

Bijna honderd „Vrienden” bevolkten de grote zaal toen de voorzitter, de heer van der Meulen, de bijeenkomst opende.

Ze waren afkomstig uit vele delen van ons land, zowel uit N. Holland als uit Zuid Limburg.

Verheugd over zoveel belangstelling en dankbaar voor de medewerking van het gemeentebestuur, dat en de zaal en de koffie aanbod gaf hij het woord aan de heer J. P. M. Meuwese, de burgemeester van Hilvarenbeek. Deze verheulde niet, dat de „Ambrosiushoeve” aan de rand van de gemeente lag en daardoor geen sterke banden met Hilvarenbeek kon hebben. Des te groter was zijn dankbaarheid voor de grote opkomst.

Hij wenste de vriendenkring veel succes, was ook blij met de belangstelling uit eigen gemeente en hoopte, dat door het werk van de nieuwe vereniging de banden tussen „Beek” en de „Ambrosiushoeve” nauwer aangehaald zouden worden.

Vervolgens gaf de voorzitter een kort verslag van het werk, dat door de initiatiefnemers en de leden van het comité van oprichting was gedaan.

Hij was zo duidelijk, dat het formele oprichtingsbesluit éénstemmig werd genomen.

Met de toegezonden concept-statuten gingen de meeste aanwezigen in grote lijnen accoord.

Velen vonden bepaalde details beter op zijn plaats in een huishoudelijk reglement.

De opstelling hiervan werd aan het nieuwe bestuur opgedragen.

Een principiële discussie ontstond alleen over de vraag: wel of geen combinatie van bestuursfuncties tussen de Stichting en de nieuwe vereniging.

Bij de voorbereidingen was steeds gekozen voor het laatste. Uiteindelijk koos ook de vergade-

ring voor een scheiding van functies en niet voor z.g. kwaliteitszetels.

Vanuit de vergadering werd voorgesteld en aangenomen, dat het eerste bestuur wordt samengesteld uit de drie leden van het comité, die bereid bleken te zijn aan te blijven en de twee voorgestelde kandidaten.

Het is nu als volgt samengesteld:

M. W. v. d. Meulen, Sliedrecht, voorzitter;
O. P. Stulemeijer, Ulvenhout, 1e secretaris, tel. 01614-2373;

G. M. van Gorp, Breda, 2e secretaris;
C. Bastiaansen, Rijsbergen, penningmeester, tel. 01606-1312, bankrekening: RABO Rijsbergen, no. 14.53.12.216;

J. C. Molenaar, Boxtel.

De bijdrage voor 1976 werd als volgt vastgesteld: f 20,— voor leden en f 10,— voor donateurs.

Tegen één uur vond de sluiting van deze bijeenkomst plaats.

Nog eens werd dank gebracht aan het gemeentebestuur van Hilvarenbeek voor het beschikbaar stellen van de zaal en het aanbieden van de koffie, aan de burgemeester voor zijn medewerking vooraf en tijdens de vergadering, aan de beheerder van het gebouw en aan de makers van de versieringen in de zaal.

De heer J. Fluyt uit Zierikzee, die zich niet beschikbaar had gesteld voor een bestuursfunctie, werd dank gebracht voor zijn werkzaam aandeel bij de voorbereidingen als lid van het comité van oprichting.

De meeste nieuwe „Vrienden” kwamen 's middags naar de Ambrosiushoeve en werden daar in vier groepen gedurende enkele uren rondgeleid.

Secr.

Jubileum van de heer J. M. Wolfs

Op 16 oktober j.l. werd op de „Ambrosiushoeve” in eigen kring van medewerkers en oud-medewerkers het feit herdacht, dat de heer J. M. Wolfs precies 25 jaar geleden als administrateur in dienst trad bij de toenmalige Rijksbijenteeltconsulent van het Zuiden des lands, de heer ir. J. F. A. M. Mommers te Tilburg.

Tijdens de oorlogsjaren en daarna werkte de jubilaris op het bureau van de provinciale voedselcommissie te Tilburg. Daardoor was het „officiële” jubileum (25 jaar in overheids- en semi-overheidsdienst) al weer een aantal jaren achter de rug.

Vele lezers van dit blad kennen de heer Wolfs alleen via telefonische contacten, omdat hij meestal de vragenstellers te woord staat. Het werk van een administrateur bij een kleine dienst omvat veel meer dan dat de naam zou doen vermoeden.

Vooraf voor de proefbijenstand „Ambrosius-hoeve” verzet hij veel werk: de boekhouding, de jaarrekening, de notulen van de bestuursvergaderingen en de correspondentie verbonden aan de subsidiëring.

Het hele gezelschap was erg ingenomen met de aanwezigheid van de heer J. M. Lauwers, die namens het bestuur van de Stichting Proefbijenstand „Ambrosius-hoeve” zijn gelukwensen aanbodde onder aanbieding van een geschenk en van een bloemstuk voor mevrouw Wolfs.

En als consulentschap en als proefbijenstand hopen wij nog lang op de gewaardeerde medewerking van de heer Wolfs te mogen rekenen.

Door zijn vele verplichtingen als wethouder van de gemeente Oisterwijk is dat geen gemakkelijk te vervullen wens. Daarom wensen we hem graag een goede gezondheid en behoud van werklust toe.

Ir. J. J. Pettinga,
Ambrosius-hoeve,
Hilvarenbeek

Bekendmaking

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Gelet op artikel 2 van de Bijenwet 1947,
Stb. H 13;

BESLUIT:

Artikel I

De vervoersbeschikking bijen 1972 . wordt in dier voege gewijzigd dat de artikelen 3 en 4 vervallen.

Artikel II

Deze beschikking treedt in werking met ingang van de dag, volgende op die van haar bekendmaking in de Nederlandse Staatscourant.
's-Gravenhage, 26 augustus 1975

De Minister van Landbouw en Visserij,
Voor deze.
de plv. Secretaris-Generaal,
(w.g.) G. J. van Dinter

Toelichting:

Wat was nu precies de inhoud van deze beide artikelen, die vervallen zijn?

Wel, dat het nu niet langer verboden is, in verband met de daar destijds aangetroffen bijenvolken, die besmet waren met mijtziekte (Acariose), om bijen te vervoeren van en naar de gebieden rond Meerssen en Schinveld.

Het gebied rond Meerssen omvatte delen van de gemeenten Ulestraten, Geulle, Bunde, Maas-tricht, Berg en Terbijt, Houthem-Valkenburg en Meerssen.

Het gebied rond Schinveld omvatte delen van de gemeenten Schinveld, Jabeek, Bingelrade, Merkelbeek, Amstenrade, Brunssum en Ubach over Worms.

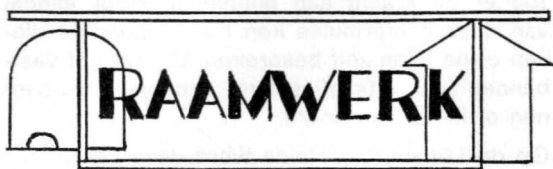
Wat mogen de bijenhouders in deze gebieden nu voortaan wel?

Zonder een gezondheidsverklaring reizen in Zuid-Limburg, gelegen ten zuiden van de weg Maaseik-Roosteren-Dieteren-Susteren, tot de Nederlands-Duitse grens, richting Ilenbruch.

Met een gezondheidsverklaring (die nu ook aan hen door of namens de rijksbijenteeltconsulent afgegeven wordt!) naar de rest van Nederland. Hieronder vallen ook de gebieden, omschreven in artikel 2 van de z.g. Vervoersbeschikking bijen 1972.

Mochten er nog onduidelijkheden zijn, wendt u zich dan tot de rijksbijenteeltconsulent te Hilvarenbeek of zijn assistenten.

Ir. J. J. Pettinga,
„Ambrosius-hoeve”,
Hilvarenbeek



BIJENSPREUKEN

De zoete honing

lokt de begerige mug —

Reeds kleeft haar vleugel . . .

Het is moeilijk weerstand te bieden aan verleidelijke zaken. Voordat men het weet is men er in verstrikt geraakt, aldus de versregels van deze Japanse hai-koe.

Vooraf in de tijd dat honing en was onmisbare producten waren verbaasden de imkers er zich

niet over dat velen de verleiding tot het onrechtmatig verwerven daarvan niet konden weerstaan. Bij dit begrip bleef het echter niet, want van diefstal hadden deze eerbare lieden nu eenmaal geen enkel voordeel. De maatregelen om dit misdrijf te voorkomen waren dan ook van zeer uiteenlopende aard.

In de Germaanse tijd was met name de paarschedel favoriet. Die werd op of bij de bijenstand geplaatst om ziekte en andere onheilen, dus ook beroving tegen te gaan.

Deze paarschedel, die tot voor kort nog in de Kaukasus als zodanig voorkwam, was het symbool van Sleipnir, de schimmel van Wodan of Odin, de oppergod. Een teken dat nog wel in de vorm van twee gekruiste paardekoppen te zien is op de geveltop van Saksische boerderijen in Oost-Nederland en Westfalen. In later tijd ging de betekenis over op het paard van Widukind, de hertog der Saksers, dat ook opgenomen is in de wapens van Twente en Westfalen.

In de christelijke middeleeuwen werd de bijenstal beschermd door gravures en andere afbeeldingen van Jezus, Maria en verschillende heiligen. De laatsten kwamen ook voor als levensgrote houten Figurenstöcke, die deels als bescherming en deels als afweer dienden tegen kwade invloeden en diefstal (Immen- of Bienenwächter).

Voor hetzelfde doel werden de later nog ter sprake komende bankorf en Ambrosiuskorf gebruikt.

De imker kon ook op andere wijze de bijen dwingen of beschermen. Hij gebruikte daarvoor van vader op zoon overgeleverde spreuken, die nooit aan derden bekend gemaakt mochten worden, want overdracht aan buitenstaanders zou er de kracht aan ontnemen. Door middel van deze banformules kon hij toekomstige dieven of de bijen zèlf bespreken, d.i. aan- of vastbannen (vgl. iets of iemand uitbannen, verbannen of in de ban doen).

Op de Lüneburger Heide werd deze ceremonie ritmisch ondersteund door de banhamer of zaidelbijl, want ijzer is een goede geleider voor magische krachten.

Een algemeen bekende spreuk luidt als volgt:

Steh' Stock fest
In deinem Bienenkäst,
Dasz dich keine Diebeshand berühre,
Und dich von hinnen führe.
Im Namen des Vaters, des Sohnes
und des Heiligen Geistes.

Amen.

Dit rijmpje werd gebruikt in Westfalen. Tijdens het opzeggen ervan moest men driemaal (3 is een magisch getal) rond de korven lopen. In de Neumark kwam een spreuk voor, die alleen kracht had wanneer zij werd gezegd op St. Pieter (22 februari of 29 juni).

Ich binde dich durch Gottes Hand,
Damit sollst du steh'n in Teufels Band;
Bei Leiden und Jesu Christi Blut
Mache du Schelm, du Dieb, mit deinen Ende gut!

Na het uitspreken van een bijenspreuk of -zegen was het de gewoonte wijwater te gebruiken om a.h.w. de aanraking met heidense invloeden te neutraliseren. Bij de ingang van de stand was daarom dikwijls een wijwaterbakje aanwezig, dat ook door de priester gebruikt werd als hij de bijen jaarlijks kwam zegenen. In Zwitserland gebeurde dat op de maandag na Hemelvaart of op de naamdag van St. Antonius van Padua.

Naast of in combinatie met heidense geesten werden Maria en een aantal heiligen, zoals St. Maarten, St. Nicolaas en de genoemde St. Antonius, aangeropen om het verlorene terug te brengen.

Om een gestolen zwerm weer in de stal te krijgen moest een reepje van het altaarkleed of een stukje gewijde was (kaars) aan een molenrad worden gehangen. Zolang dit draaide zou het geweten van de dief hem blijven plagen.

Ook werden wel een handvol bijen met een stukje raat in een doek gedaan zonder er met de handen aan te komen en dan neergelegd op de plek van de gestolen korf.

In Estland geloofde men een goed middel te hebben, wanneer de poten, vleugels en beenderen van een haan en de scharen van een kreeft in de provisiekamer of in de bijenstal van de vermoedelijke dief werden gelegd. Een onlogische gedachtengang zal men zeggen, maar dat komt meer voor in het volksgeloof.

Was de dief eenmaal gesignaleerd dan werd hem bij de stam der Niellim in Afrika toegestaan zich aan een godsoordeel te onderwerpen.

De proef viel positief uit als de bijen zijn rechterhand die hij in de korf moest steken met rust gelaten hadden.

In het algemeen geldt dat gestolen bijen zich in de korf dood zullen lopen, maar belangrijker is: „Wie door diefstal bijen verkrijgt, ontsteelt zich bij voorbaat alle geluk.”

Chr. Maillie, Zutphen.

BIJENTEELT IN SURINAME

Verslag van een bezoek aan Guyana en een inventarisatiereis door Suriname van 23 mei tot en met 13 juni 1975.

Drs. J. Beetsma

Laboratorium voor Entomologie, Landbouwhogeschool te Wageningen.

Inleiding

De Nieuwe Wereld kent geen inheemse honingbijen. De bijenteelt in dit werelddeel wordt het meest bedreven met de geelgekleurde Italiaanse honingbij (*Apis mellifera ligustica* L.) of met kruisingen van dit ras met andere bijenrassen. Deze oorspronkelijke Europese rassen werden meestal uit Noord-Amerika geïmporteerd. De bijenteelt in Guyana en Suriname is geheel georiënteerd op de Noord-Amerikaanse imkerij. Omstreeks 1950 was de bijenteelt in Suriname een bloeiende zaak. Het district Coronie werd „het land van honing en (cocos)melk” genoemd. De imkers daar profiteerden van de combinatie: Cocospalm (in hoofdzaak als stuifmeelproducent) en de mangrove bossen (Parwa: *Avicennia nitida* Jacq.) langs de kust.

Coronie telde in 1948 25 imkers met 1532 bijenvolken; samen met de districten Suriname, Sarumacca, Commewijne en Nickerie waren er in totaal 99 imkers met 3338 volken.¹⁾ De bijenteelt was geconcentreerd in de noordelijke delen van genoemde districten. Het resultaat van deze imkerij was, dat er honing werd geëxporteerd. De ontwikkeling van de bijenteelt is min of meer af te lezen uit de honingexport en -import cijfers.

| Jaar | export | import | jaar | export | import |
|------|--------|--------|------|--------|--------|
| | in | in | | in | in |
| | 1000 | 1000 | | 1000 | 1000 |
| | liters | liters | | liters | liters |
| 1947 | 36 | — | 1965 | 0 | 97 |
| 1948 | 62 | — | 1966 | 0 | 52 |
| 1953 | 135 | 0 | 1967 | 0 | 40 |
| 1959 | 11 | 0 | 1968 | 29 | 108 |
| 1960 | 30 | 0 | 1969 | 29 | 69 |
| 1961 | 3 | 0 | 1970 | 0 | 69 |
| 1962 | 10 | 0 | 1971 | 0 | 141 |
| 1963 | 31 | 0 | | | |

Suriname in cijfers. In- en uitvoer gegevens van het Algemeen Bureau voor de Statistiek te Paramaribo, aangevuld door de heer May, Afdeling Voorlichting, Ministerie L.V.V. te Paramaribo.

Het grillige verloop van de exportcijfers is ten dele te wijten aan het optreden van gunstige en ongunstige weersomstandigheden. Van veel meer belang is echter, dat er geen organisatie bestaat, die zorg draagt voor de aan- en verkoop van de honing, voor de binnenlandse en voor de buitenlandse markt. De imkers kunnen in hun directe omgeving honing verkopen, maar verder zijn zij steeds afhankelijk geweest van de diensten van opkopers.

Verder blijkt uit deze cijfers, dat de honingproductie is teruggelopen en dat er een aanzienlijke import van honing voor in de plaats is gekomen. De behoefte aan honing op de Surinaamse markt is duidelijk en als men zich dan bovendien realiseert, dat de vraag op de Wereldmarkt groot is, dan is er alle reden om de bijenteelt in Suriname te stimuleren en te organiseren. Dit zowel als verbetering van de bestaansmogelijkheden van de Surinamer als ook ter ondersteuning van de Surinaamse economie.

Het bijenteelt project

Toen, in de zomer van 1974, de heer H. Ph. Brug, voorzitter van de Stichting Kankantrie-Nederland²⁾, op ons laboratorium kwam met het verzoek een plan te ontwerpen ter bevordering van de bijenteelt in Suriname, waren het vooral de eerdergenoemde cijfers, die mij de zekerheid gaven, dat er goede mogelijkheden waren voor de honingproductie. Immers, in 1953, leverden omstreeks 3300 volken minstens 135.000 liter honing (alleen geëxporteerde hoeveelheid gerekend), hetgeen betekent, dat gemiddeld minstens 40 liter³⁾ per volk werd geproduceerd.

¹⁾ Maandblad voor de Bijenteelt 51 (9). 1949

²⁾ De Kankantrie boom (*Ceiba pentandra*) is de grootste boomsoort van Suriname; de enorme kruin kan aan velen beschutting bieden. In West-Afrika wordt deze boom gezien als verblijfplaats voor geesten; in Suriname wordt hij gerespecteerd.

³⁾ 1 liter is ongeveer 1,7 kg

De activiteiten van de Stichting Kankantie, voor wat betreft het bijenteelt project, begonnen reeds in 1970. Op verzoek van de toenmalige Districtscommissaris Bharos en de politiecommandant Noordpool werd aan het district Coronie een werkbezoek gebracht door de heer H. Ph. Brug en de heer drs. H. Schillefoort (penningmeester). Het doel van dit bezoek was, om in overleg met de Coroniaanse boeren, tot een organisatie te komen van de afzet van honing. Op deze wijze hoopte men werkgelegenheid te scheppen en de trek van de jonge Coronianen naar Paramaribo af te remmen. Naar aanleiding van dit bezoek schreef de heer Schillefoort het verslag: "Mogelijkheden en wenselijkheden met betrekking tot de productie en afzet van Coronie honing". In 1974 komt de heer drs. A. R. Boldewijn in zijn rapport tot de conclusie, dat een landelijke aanpak van de bijenteelt gewenst is in verband met een betere spreiding van de oogstperioden.

Bij de voorbereiding van mijn inventarisatie reis kon ik nog vele nuttige gegevens verzamelen uit gesprekken met de volgende personen:

ir. J. A. Samson (Laboratorium Tropische Plantenteelt, L.H. Wageningen),

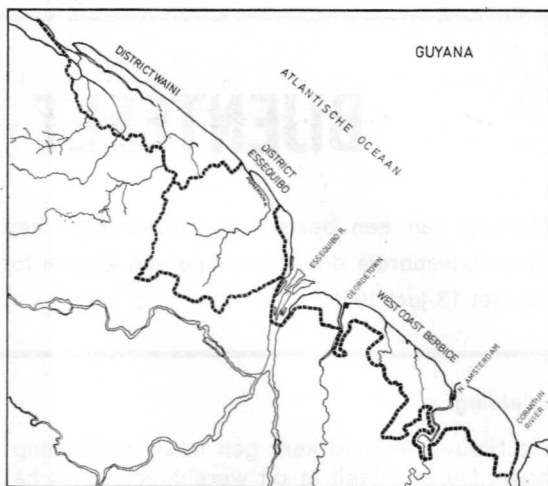
Jhr. ir. V. van Suchtelen, Bennekom (voormalig entomoloog Landbouwproefstation, Paramaribo),
ing. W. L. Relyveld, Bennekom (voormalig Landbouwconsulent, Suriname) en

de heer L. van Pelt, Den Haag (Directeur Stichting ter Bevordering van Investerings in Suriname S.B.I.S.)

Kort voor mijn vertrek had ik nog een gesprek met enkele bestuursleden van de Stichting Kankantie-Nederland, de heren H. Ph. Brug, ing. E. M. Ferrol en mevrouw dr. W. Thoden van Velzen-van Wetering.

In Suriname had men intussen ook niet stilgezeten. De heren G. M. Brug en A. R. Boldewijn (Stichting Kankantie-Suriname) hadden alle voorbereidingen getroffen voor de inventarisatie.

Een aantal imkers uit Paramaribo en omgeving hadden reeds in april een imkersvereniging opgericht. Tijdens de oprichtingsvergadering hield dr. H. H. W. Velthuis een lezing over de Afrikaanse honingbij (*Apis mellifera adansonii*) in Brazilië toen hij op doorreis was uit Sao Paulo. Volgens opgave van de Bee Research Association (Engeland) zou er in Suriname's buurland, Guyana, een georganiseerde bijenteelt bestaan. Om deze reden had ik een afspraak gemaakt met de heer P. D. Allicock, secretaris van de Guyana Beekeepers' Association en Bee officer (Consulent) van het Ministerie van Landbouw in Georgetown. Een beter voorbeeld voor een organisatievorm van de bijenteelt in Suriname leek me niet denkbaar.



Kuststrook van Guyana

In het oosten vormt de Corantijn rivier de grens met Suriname.

Guyana.

Op weg naar Georgetown was mij bij een tussenlanding op Barbados opgevallen, dat het vliegtuig, vóór vertrek naar Port of Spain (Trinidad en Tobago) door de steward werd „gedesinfecteerd”. Met een min of meer opgewekt gezicht spoot hij twee spuitbussen (zonder opschrift) met insecticide in het vliegtuig leeg. Bij navraag bleek, dat op deze wijze verhinderd werd, dat schadelijke insecten Port of Spain zouden worden ingevoerd. De naam van het insecticide was onbekend. Een klein voorproefje van de situaties die ik later zou meemaken.

Bij aankomst op het Ministerie van Landbouw in Georgetown bleken noch de heer Allicock, noch andere bijennemmen bereikbaar. Gelukkig, door bemiddeling van mej. Willis (Afdeling Voorlichting) kreeg ik verslagen betreffende de bijenteelt in Guyana. Mej. Willis bleek een uitstekende organisatrice; zij regelde voor de volgende dag een autotocht langs de kust van Georgetown naar het oostelijk gelegen Mon Choisi bij de Berbice rivier, dit in gezelschap van de heer en mevrouw Allicock.

DE KUSTSTROOK

Vrijwel de gehele kust heeft mangrove bossen (Parwa = *Avicennia nitida* Jacq.), landinwaarts ligt een strook „grasland” met zeer veel vrij magere koeien en schapen. Langs de kustweg uitgestrekte cocosplantages met irrigatiesysteem. Soms worden dwergpalmen aangeplant, in hoofdzaak voor de produktie van consumptienoten. Het voordeel van de dwergpalm is, dat ze reeds na drie jaren vrucht dragen (grote cocospalm na 10 jaren) en dat de vruchten gemakkelijker geoogst kunnen worden. Verder landinwaarts worden rijst, citrus en suikerriet verbouwd (8 suiker- en 2 rumfabrieken).

wordt vervolgd

BIJENPRAAT

In het maartnummer van verleden jaar ondernam ik een voorzichtige aanval op de vergrijzing van vele afdelingsbesturen, waarbij gewag werd gemaakt van het gebrek aan nieuwe initiatieven, onvoldoende aandacht voor de aanwas van nieuwe leden e.d., zijnde een serie actuele onderwerpen, die overigens niet alleen de afdelingsbesturen betreffen.

Het deed mij deugd, dat het bewuste artikel bij de Kring Apeldoorn goed overkwam en aanleiding gaf tot uitvoerige discussies, met het gevolg, dat in de kring-afdelingen meerdere positieve reacties zichtbaar werden.

Weldra bleek echter, dat hiermede slechts de eerste stap in de goede richting was gezet, want alras kwamen nieuwe aspecten aan het licht, die in hun totaliteit een dergelijke omvang aannamen, dat het wenselijk bleek hieraan de nodige aandacht te schenken.

Een aantal hiervan, m.i. ook belangrijk genoeg voor andere afdelingen, wil ik gaarne ter discussie stellen. Wellicht vloeit hieruit een vruchtbare gedachtenwisseling voort, waarbij de aanwas van nieuwe en jonge leden centraal wordt gesteld.

Cursussen

In elke zich zelf respecterende plaats van enige omvang bevindt zich een zg. volksuniversiteit, een instituut, dat allerlei cursussen verzorgt, zoals bloemschikken, handvaardigheid, fotografie, talen, mozaïk, acte K en U etc. Een dergelijke instantie verleent desgevraagd gaarne haar medewerking aan de organisatie van cursussen bijenteelt en korfvlechten, waarbij publiciteit, het administratieve-organisatie-apparaat, gebruik van moderne instructiemiddelen, fotocopieerapparatuur en stencilfaciliteiten ter beschikking staan.

Al deze activiteiten worden dank zij dikwijls niet geringe overheidssubsidies mogelijk gemaakt en waarom zou ook de imkerij daar geen gebruik van maken.

Zo is de afdeling Apeldoorn in een ietwat ander verband voor f 15,— per jaar lid van het Diensentencentrum der Apeldoornse Volks-Universiteit; aldus wordt thans het stencilwerk verzorgd, waardoor o.a. vervanging van een oude stencil-machine achterwege kon blijven, hetgeen een aanzienlijke besparing opleverde.

Subsidies

Mede dank zij de relatie met de plaatselijke V.U. verkrijgt de imkerij veel publiciteit, het-

geen direct en indirect aanleiding geeft tot vruchtbare contacten met de lokale overheid; hierdoor ontvangt de bijenteelt in de regio Apeldoorn veel begrip en medewerking, hetgeen een aanloop vormde voor financiële en materiële steun. Goede "public relations" zijn in deze tijd nu eenmaal onmisbaar!

Bijenpark

Vorenstaande contacten hebben geleid tot de oprichting van een bijenpark, dat in de toekomst voor instructie, demonstratie en stalling (recreatie) dienst zal doen.

Dit park zal een onderdeel gaan vormen van een natuurpark in oprichting. Door gebrek aan kennis en ervaring inzake bijenparken komt het geheel min of meer experimenteel van de grond.

Feitelijk zou één en ander aan documentatie (organisatie-structuur, kostenaspecten, lay-out e.d.) hieromtrent centraal beschikbaar moeten zijn. Dergelijke informatie zou opgebouwd kunnen worden uit gegevens, afkomstig van bestaande bijenparken. Bij de installatie van een nieuw bijenpark zou aldus geprofiteerd kunnen worden van de ervaringen elders.

Instructie- en propagandamateriaal

Het is jammer dat dergelijk materiaal binnen de vereniging vrijwel niet verkrijgbaar is; de twee overigens zeer goede publicaties alsmede de fotoplaat van de heer Maagendans laat ik dan buiten beschouwing.

Na een aantal verkenningen in die richting blijkt dat zowel in binnen- als buitenland interessant materiaal verkrijgbaar is, hetgeen thans met veel voldoening bij de opleiding van cursisten wordt gebruikt. Dit is een probleem waar menige afdeling en cursusleiding mee te kampen heeft. Informatie-verschaffing aan de hand van aanbiedingen in buitenlandse bijenteeltperiodieken zou mogelijk zijn. Het geven van een hedendaagse cursus vergt nu eenmaal meer dan een aantal grauwe stencilblaadjes. In dit verband wil ik nog even de kinderboerderij noemen; dank zij de positieve ervaringen met een bijenstand (instructie en demonstratie) in het park Malkenschoten (kinderboerderij) alhier, is een bijenstand sinds kort als een vast onderdeel in de landelijke organisatie van kinderboerderijen opgenomen. Uit ervaring mag gesteld worden, dat juist op die plaatsen een grote behoefte bestaat aan eenvoudig en duidelijk propagandamateriaal; voor de financiering hiervan weet

elke gemeente wel een geëigend fondsje aan te boren. Taak voor de afdelingen !

Samenwerkingsverbanden

Ervaringen van productieve samenwerking tussen imkersafdelingen en regionale instanties, die op een zelfde vlak werken, ware te verzamelen en te publiceren. Uitwisseling hiervan leidt automatisch tot nieuwe mogelijkheden, speciaal ten gerieve van minder bedeelde afdelingen.

Bijenhoningen

Nieuwe materialen bieden nieuwe mogelijkheden; ik denk hierbij niet zozeer aan kunststoffen dan wel aan hechthout (plywood) voor duurzame en stabiele kastconstructies; dit materiaal leent zich bij uitstek voor bouwpakketten.

Als we het gebruik hiervan niet serieus overwegen, staan we stil en stilstand is achteruitgang. Een firma ter plaatse werkt reeds aan de productie van bouwpakketten.

Films van het Ministerie van Landbouw en Visserij

Door een toeval werd de toegang ontdekt tot de „secties foto en film” van de directie Voorlichting en Externe Betrekkingen van genoemd min., waardoor het mogelijk werd interessante bijen- en aanverwante films te verkrijgen.

Deze mogelijkheid bestaat voor elke afdeling, mits uiteraard over projectieapparatuur wordt beschikt.

Het is te betreuren dat dergelijke zaken niet in ons maandblad worden gepubliceerd.

Voordrachten

Na enig speurwerk binnen de kring werden enkele personen met goed gevolg benaderd voor het houden van voordrachten, al dan niet begeleid met film en/of dia's.

Elke afdeling heeft hieraan op zijn tijd behoefte; uitwisseling van deze informatie, in het bijzonder regionaal gezien, is wenselijk. Door middel van een centrale coördinatie zou uitwisseling van deze gegevens goed realiseerbaar zijn.

Cursus honingkeurmeester

De leeftijd der in deze omgeving werkende keurmeesters is van dien aard, dat ter wille van de continuïteit gedacht moet worden aan nieuwe aanwas. Uitbreiding van dit korps is evenzeer nodig. Een cursus hiervoor is niet alleen wenselijk, doch o.a. vanwege het grote aantal bijen- en honingmarkten alhier noodzakelijk. Hoe liggen de mogelijkheden hiertoe ?

Examen praktisch imker

Welke zijn de eisen voor dit examen en welke mogelijkheden verschaft dit diploma? Geeft het bezit hiervan bij ontstentenis van een leraar

bijteelt lesbevoegdheid met recht op subsidie? Enige helderheid in deze onbekende materie zou bij vele welkom zijn.

Dit zijn zo enkele onderwerpen, waaromtrent velen in deze regio het op prijs zouden stellen indien ons hoofdbestuur hier uitvoerig aandacht aan zou gaan schenken.

Wellicht is het aan te bevelen enkele commissies van deskundigen in het leven te roepen, die zich met deze zaken gaan bezig houden. Globaal gesteld wordt de volgende indeling in overweging gegeven.

a) Commissie opleidingen

- cursus beginners
- cursus gevorderden (gestandaardiseerde syllabus)
- cursus honingkeurmeester
- cursus praktisch imker (eisen en bevoegdheden)

b) Commissie propaganda & instructiemateriaal

- posters (uit buitenland en van inventieve afdelingen)
- films (o.a. v.h. Min. v. Landb.)
- sprekers (met vermelding van onderwerp)
- materiaal uit buitenland (zie desbetr. periodieken)

c) Commissie bijenhoningen en gereedschappen

- kunststofconstructies
- hechthoutconstructies
- bouwpakketten
- ontwikkeling in de accessoires
- bouwtekeningen

d) Commissie documentatie

- faciliteiten van V.U.'s
- subsidiemogelijkheden en ervaringen
- bijenparken (kinderboerderijen)
- samenwerkingsverbanden

In eerste aanleg ware over de gesignaleerde onderwerpen informatie in te winnen bij de grotere afdelingen, opdat het hoofdbestuur in staat wordt gesteld actuele voorlichting te kunnen geven, bijv. d.m.v. publicaties in het maandblad, rondschrijven aan de afdelingen dan wel op verzoek.

Elke vereniging ontleent zijn bestaan (reputatie) aan de leden van de afdelingen, waarbij de activiteiten van die afdelingen weer voor een groot deel afhankelijk zijn van informatie en injecties, afkomstig van een voortvarend hoofdbestuur.

De ervaringen van deze niet meer zo jonge imker hebben betrekking op slechts een klein gedeelte van ons vaderlandse „drachtgebied”; gaarne zou ik vernemen hoe de situatie elders is; grijp de pen en reageer eens, opdat we weten mogen wat er onder de zwijgende imker-massa leeft.

Jan van de Veluwe.

BOEKBESPREKING

DER SCHWEIZERISCHE BIENENVATER

Lehrbuch der Bienenzucht

15. Auflage 1974

Sauerländer AG, Aarau (Schweiz)

Dit sublieme standaardwerk kost Zw.fr. 54.— (ledenprijs Zw.fr. 32.—), zijnde f 27,50.

De vorige Bienenvater van 1948 wordt door deze geheel herziene en goed gedocumenteerde uitgave volledig overschaduwd; de kwaliteit van het werk is voortreffelijk, inhoud en lay-out adequaat. Het geheel is een aanwinst voor de moderne hobby-imker.

In het omvangrijke en zeer goed geredigeerde deel „de lichaamsbouw en het leven van de bij” wordt speciale aandacht geschonken aan de volgende aspecten; kliersystemen, zintuigen, hormonenhuishouding, darrengedrag en -verzamelplaatsen en warmtehuishouding, alles verduidelijkt met vele schetsen en foto's; ook op de onderlinge invloeden van de chemische signaalstoffen (pheromonen) wordt uitvoerig ingegaan.

De diverse bijenziekten, waarmede de imkers van Wilhem Tell kampen, komen zowel v.w.b. diagnose, als genezing en preventie uitgebreid ter sprake.

Daar er ten aanzien van bijenwoningen een voorzichtige verschuiving naar de bovenbehandelingskast (bijv. onze Spaarkast) en het daarmee samenhangende reizen naar drachtgebieden valt waar te nemen, is het aantal pagina's, dat normaliter wordt besteed aan allerhande kastsystemen en bijenhuizen relatief gezien gering.

Het hoofdstuk honing e.d. is leerrijk en lezenswaardig. Aan de belangen van de bestuiving van het fruit en de koninginneteelt wordt eveneens aandacht besteed, doch voor een verdere uitdieping dezer onderwerpen wordt verwezen naar de volgende publicaties van Prof. Dr. Fritz Kobel, die indertijd als bijlage van het maandblad der VDSB uitkwamen en thans nog verkrijgbaar zijn, t.w. „Landwirtschaft, Obstbau und Bienenzucht” en „Die Rassenzucht bei der Honigbiene”.

De systematische indeling en het alfabetische register maken dit boekwerk met 556 pagina's, ruim 300 illustraties, w.o. 8 kleurenpagina's, tot een praktisch en actueel naslagwerk.

Resumerende mogen we de VDSB complimenteren met de publicatie van een dergelijk werk, dat ook buiten de landsgrenzen bij vele geïnteresseerden zijn weg zal vinden.

J. J. Speelziek, Apeldoorn.

Red.: De pagina's met kleurenfoto's zijn los bij het Bijenhuis verkrijgbaar. Zie pag. 166 van het oktobernummer.

De lezer schrijft

Half juli ongeveer bemerkte ik dat gewone huis-mussen bijen van de vliegplank kwamen pikken. Imkers weten dat mezen in 't vroege voorjaar bijen oppikken. De mussen waren heel erg voorzichtig en durfden niet te komen als er veel bijen op de vliegplank zaten. Eerst ging de mus boven op de kast zitten, keek dan naar beneden naar de vliegplank, kwam dan snel naar beneden en pakte een bij dwars in de snavel. Een eindje van de kasten weg ging ze zitten, vaak op de grond, met de bij zolang in de snavel tot die dood was. Er namen ongeveer 3 tot 5 mussen aan deel. Gelukkig maar, want anders bij grote roverij had ik gaas voor de openingen moeten zetten. Op een dorp bij de huizen zijn altijd een flink aantal mussen aanwezig. Nog nooit zag ik tevoren deze roverij. Ik meen dat

een mus na het pikken van 10 tot 12 bijen verzadigd was. De roverij duurde ongeveer drie weken. Toen waren de gerst en wintertarwe aan het rijpen en daardoor was er eten genoeg voor de mussen.

Men kan altijd met de bijen voor nieuwe verrassingen komen te staan. Wanneer er zich abnormale omstandigheden voordoen gedragen dieren, ook planten, zich anders. Men moet zijn waarnemingsvermogen ontwikkelen, dan kan men vele interessante dingen zien, vooral met onze bijen.

L. U. Schortinghuis,
Noordweg 105,
Serooskerke (W.)

Imkeren met een Hollandse en Franse Slag

„Welke ervaren imker wil Paasvakantie bij ons in Zuidfrankrijk doorbrengen, in ruil voor een demonstratie van het zoeken van een koningin en het verenigen van twee volken. Inlichtingen tel. 023 - 282834.”

Op deze advertentie in ons maandblad „Bijenteelt” van febr. '75 heb ik gereageerd en daardoor kwam ik in contact met Joost van Heemstede, kollega-imker die twee jaar aan het imkeren is in Zuidfrankrijk. Afgesproken werd om op de avond van Goede Vrijdag in Zuidfrankrijk met vrouw en dochter aan te komen bij kollega Joost en zijn vrouw in zijn huis de „Chastanaret” dicht bij St. Thomé. De klok van het kasteel sloeg vier uur in de middag en galmde met zijn heldere klank tussen de bergen van St. Thomé door toen wij bij Joost en zijn vrouw het erf opreden. De geur van kersen- en perebloesem waaide ons tegemoet. Met een hartelijke verwelcoming van deze fijne Hollanders met: „De koffie is bruin” van zijn vrouw en „U is één van de 56” van Joost. (Er hadden n.l. 56 mensen op zijn advertentie gebeld) stapten wij zijn mooie huis binnen na een reis van 1300 km komend uit het hoge noorden van Nederland. Wij hadden voor Lyon sneeuwbuien meegeemaakt en in de verte zagen wij de sneeuw op de bergtoppen, maar hier, neen het was niet te geloven, 17 gr. in de middag. Een lustoord om bijten te houden met de bloemenweelde die daar is.

De volgende dag was het werken geblazen in de bijenvolken. Joost had vier spaarkasten uit Holland meegenomen, waarvan er twee bevolkt waren plus een bevolkt 6-raams kastje. No. 1 was een kwaad volk, waar hij als pas beginnend imker niets mee kon beginnen, zodat wij de koningin hieruit moesten halen en die van de zesramer, een kaukasische koningin die zeer zachtvaardig was, er in overbrengen. Eerst no. 1 opengemaakt en tot mijn grote verwondering zag ik een volle honingkamer met tot de laatste cel verzegelde honing. Lavendelhoning van herfst '74 en beneden 8 ramen broed met aan iedere kant 2 volle verzegelde ramen honing. Nu de koningin zoeken, doch de ramen zaten zo tjokvol bijen dat dit rustig moest gebeuren. De pas gehaalde honing liep bij het scheef houden der ramen uit de raten en op het zevende raam liep „Hare Majesteit”. H.M. werd vlug in een kooitje gedaan en het volk moerloos gemaakt. Na deze operatie had ik, daar ik nooit kap of handschoenen draag, zo'n 50 tot 60 steken opgelopen van deze zwarte franse bij. Vervolgens werd uit de zesramer de koningin gezocht en na gemerkt te zijn in een kooitje op kast no. 1 gelegd.

Van kast no. 2 werd de honingkamer met zeven

volle honingramen afgehaald, een krant er tussen besprenkeld met suikerwater en een broedbak met de zesramer er bovenop gezet. No. 2 bezat nu 10 ramen broed en de vereniging kon plaats vinden. Van deze twee volken (de kaukasiërs) die door Joost van Heemstede in Clerveaux waren gekocht ontving ik 4, zegge vier steken, dus zeer zachtvaardige volken. De samenvoeging van de twee volken verliep door de krantenmethode prima, ook het laten inlopen uit het kooitje in kast 1 gelukte uitstekend. Daarna werd de honing geslingerd, wat 18 kg opleverde. De lavendelhoning is kleverig en laat moeilijk los, doch versuikerd niet, zodat de goudkleurige honing van herfst '74 geslingerd kon worden in 1975 op de zaterdag voor de Paasdagen.

Tot zover dus de hollandse slag. Maar nu de franse slag.

Tijdens de Paasdagen was de barones op het nabije kasteel, zodat des middags eerste Paasdag de kasteelheer Menno de tijd had om een kop koffie te komen drinken bij onze gastvrouw van Heemstede. Volgens de Hr. Menno wordt er door hem met de 9 volken van het kasteel en de 2 van hemzelf „op zijn boerenfluitjes” gewerkt. De wijnboeren hier in de omtrek hebben meestal twee tot tien volken. Er wordt eenmaal per jaar geslingerd en wel in augustus. Kunstzwermen worden niet gemaakt en de natuurzwerm werd wel eens, maar vaak niet gevangen, daar de boeren met hun wijnbouw de handen vol hebben. Zelf had hij in vijf jaar van de elf volken twee à drie zwermen gevangen. Dus in mei en juni zat de lucht vol met zwermen die hun heil zochten in de hoge bomen op de bergen. Het vorig jaar had hij van de negen volken van het kasteel 160 kg geslingerd, iets wat hij prima noemde en hij verkocht de honing voor 12 francs per kg. Dus 16 kg per standvolk en dan volop dracht te hebben van begin maart tot eind oktober op veel wilgen, kersen, peren, appels, abrikozen, wilde mimosa, perziken, bramen en niet te vergeten lavendel, dan zouden wij met de „Hollandse Slag” veel meer kunnen oogsten. Een groot imker die ik bezocht maakte nooit kunstzwermen. Met zo'n 300 volken werkte het gehele gezin mee in de imkerij. Ze gebruiken in Zuidfrankrijk kasten met een broedkamer van 30 cm diep en een honingkamer ongeveer gelijk aan het simplexraam. Ik heb bij de franse imkers volken bekeken die 4 à 5 ramen bezetten, waarvan 2 à 3 ramen bebroed. Door het maar laten zwermen worden de meeste volken klein. Veel kleiner als die van Joost van Heemstede.

Nu maar afwachten wat Joost met zijn prima volken de franse imkers laat zien.

Elbé van Sappezand.

AFDELINGSNIEUWS

Afd. DIEREN e.o.

Imkers deden examen

Het was maandagavond 29 september jl. in zaal de Klok te Dieren rond 20.00 uur een zenuwachtig ge- doe. Wat was het geval: Niet minder dan 31 dames en heren moesten die avond mondeling examen doen voor beginnend of gevorderd imker. Zij deden dit onder het toezicht van de heer Westraten, controleur van de Inspectie voor het Landbouwwonderwijs uit Cuijk en de heer Maagendans, hoofdbestuurder van de Vereniging. De gevorderden beten de spits af. De heer ter Mull uit Warnsveld stelde hen een aantal vragen, waarna de beurt was aan de beginners. De heer Brouwer legde een spervuur van vragen over de niet minder dan 24 aanwezige kandidaten. Na enig overleg bleek dat alle aanwezigen waren geslaagd. De heer Maagendans sprak hen alvorens de diploma's uit te reiken samengevat ongeveer als volgt toe: Hartelijk gefeliciteerd met het behalen van deze diploma's. U bent nu een imker en eenmaal een imker blijft u een imker, want het is een altijd boeiende hobby. U werkt mee aan de milieubestrijding. U helpt de mensen, door bijen te houden aan prachtige vruchten en bessen en daardoor de vogels ook aan voedsel. U steunt de landelijke vereniging, die gelukkig dank zij u en anderen niet meer aan het vergrijzen is, waardoor zij door een dieptepunt heen is gekomen. Ik wens u veel succes bij het imkeren en hoop dat u als beloning nog menig stukje honing mag proeven. De heer Westraten vergeleek de afdeling met een bijenkorf: In de korf zitten eieren, larven en bijen. De afdeling heeft beginners en gevorderden en de bijen, dat zijn de oude rotten in het vak, waarvan u nog veel kunt leren. Hij bracht hulde aan de docenten de heren ter Mull en Brouwer, die steeds maar weer hun tijd beschikbaar stellen.

Mevr. Heijt-Struiken Boudier trad hierna naar voren en dankte de heer Brouwer voor de prettige cursus en bood hem een ruiker bloemen en een cadeau onder couvert aan. Mevr. van Delft-Dammers overhandigde de heer ter Mull als dank een grote taart, die naast hem ook voor zijn vrouw en kinderen bestemd was, omdat hij voor de cursus zo vaak van huis weg was geweest.

Geslaagd zijn: Gevorderden: Mevr. M. van Delft-Dammers, mevr. I. Stoeltje-Drijver en de heren G. D. Buijs, C. de Jong, W. A. M. Rothengatter, R. Stoeltje en M. A. Trapman. Beginners: De dames mej. W. Wijnen, mej. L. C. Aalbers, mevr. E. 't Hart-Holtkamp en mevr. A. J. Heit-Struiken Boudier, de HH. J. Carlier, E. Challa, R. Granberg, G. 't Hart, G. Jurriëns, C. Keurntjes, A. Lefferts, G. Lensink, B. Litjens, W. Moorman, H. Peters, H. J. F. Peters, F. v. d. Pijl, J. v. Riel, J. Simon, J. v. d. Sluis, G. Verhaaff, G. Wolman en G. Zeijlstra.

De nieuwe cursussen voor gevorderden en beginners beginnen resp. midden november en in februari 1976. Inlichtingen bij J. Brouwer, Stationsplein 18, Dieren, tel. 08330-4974.

Lezing: maandag 17 nov. a.s. hoopt de Hr. Maillie, bekend door de door hem verzorgde rubriek „Raamwerk" in ons aller Groentje een lezing te verzorgen over het onderwerp „De Bij als Heilig Dier" in zaal De Klok aan de Lagestraat te Dieren. Aanvang 8 uur. Alle afdelingen uit de omgeving zijn van harte welkom. Toegang gratis. Tot ziens in „De Klok".

Om 9 uur werd begonnen met de keuring van bijenvolken door de HH. v. Amersfoort en Brouwer. De keuring van de honing werd verricht door de HH. van Aarst en Maagendans. De „honingjury" kwam tijd te kort, zodat de opening om 11.15 uur volgde. Deze werd verricht door de voorzitter van de afd. de Hr. Verbeek. Hij memoreerde dat terugblikkende het een goed seizoen was geweest; het zijn juist de problemen die het bijhouden met zich brengen en die ons nopen om nog eens diep na te denken over het „hoe en Waarom" die voor de imker deze wijze van vrijetijdsbesteding zo interessant maakt. Verder voerde de voorz. nog verschillende punten aan, o.a. dat onze hobby geen bergen geld behoeft te kosten, met uitzondering van de materiaal aanschaf. De steeds terugkerende kreet van de „vergrijzing" der leden werd ook nog door de voorzitter aangehaald, maar hierin komt verbetering.

Gelukkig was tijdens de opening de regen opgehouden, zodat het nog zeer aangenaam weer werd. De opkomst van het publiek was zoals altijd goed. De verkoop liep zoals gewoonlijk weer prima, doch er was duidelijk minder kwaliteit en kwantiteit wat de heideraathoning betrof.

Er werden door de HH. standhouders goede zaken gedaan, zodat deze aan het einde van de middag de terugreis tevreden konden aanvaarden. Wat de bijenvolken betreft was er 's morgens vroeg al een levendige handel. Er waren kopers bij uit Noordbrabant, dus van heinde en verre, en ook hier verwisselde menig volk van eigenaar.

We misten helaas enige oud-juryleden, de Hr. Verhoeven, vorig jaar overleden en de Hr. Dekker, die wat minder goed ter been is, vandaar ook enige nieuwe juryleden.

P. J. v. d. Burg, secr.

Afd. NUNSPEET e.o.

Onderstaande leden hebben met goed gevolg deelgenomen aan de Beginnerscursus en hebben het getuigschrift ontvangen: de heren K. Bouw, A. den Boer, G. v. d. Hoek, W. G. Muns, H. v. d. Wal. Voor de vervolgcursus hebben zich aangemeld dezelfde heren plus de hr. Ottens.

G. v. d. Hoek, secr.

Afd. NIJMEGEN

Op 22 september werd in de Stedelijke Tuinbouwschool te Nijmegen de eindles gehouden van de bijenteeltcursus voor beginners. Onder toezicht van de consultant, de Hr. Hensels examineerde de Hr. Muller de cursisten. Na afloop complimenteerde de Hr. Hensels leerlingen en leraar met het hoge peil van de cursus. Hij legde er de nadruk op dat met deze cursus de spelregels van het imkeren wel geleerd zijn, maar het echte imkeren toch in de praktijk geleerd moet worden.

De volgende cursisten behaalden het diploma: Mej. Joke van Riel en de HH. W. v. d. Brink, J. Goossens, M. Meuleman, P. Peerbooms, P. v. Rossum, B. Rutten en J. Verhoeven.

Vanaf deze plaats wenst het bestuur van afd. Nijmegen de geslaagden nogmaals proficiat met het behaalde resultaat.

Afd. WEST FRIESLAND

Deze afd. bericht ons dat in het verslag van de verg. in Wageningen op 4 jan. '75 (maartno.) niet is opgenomen de afd. West Friesland te Hoorn. En nog

lid terwijl een lid van deze afd. de Hr. Koeman de Hr. Drs. P. C. Muntjewerf heeft voorgedragen als H.B.-lid. Daarvoor wilden wij de Hr. Koeman danken voor zijn inzet en wij wensen de Hr. Muntjewerf veel succes toe. Waarvan alsnog acte.

Afd. APELDOORN

Op 6 oktober vond het examen voor de Cursus Bijenteelt voor beginners plaats. Deze cursus werd door onze afdeling georganiseerd in samenwerking met de Apeldoornse Volks Universiteit. Deze samenwerking heeft er toe bijgedragen, dat aan deze cursus zoveel publiciteit kon worden gegeven, dat een groot aantal gegadigden zich voor deze cursus aanmeldde, terwijl voorts door de A.V.U. allerlei faciliteiten ten behoeve van deze cursus werden verleend, welke door onze afdeling alleen ten eenenmale niet konden worden opgebracht. Het resultaat was dan ook de aanmelding van zulk een groot aantal deelnemers, dat een aantal van hen, althans voor deze cursus, niet konden worden ingeschreven.

De leiding van de cursus berustte bij de heer J. J. Speelziek, Leraar bijenteelt te Apeldoorn. Er konden 20 cursisten tot het examen worden toegelaten, die 35 vragen schriftelijk te beantwoorden kregen.

Het examen werd bijgewoond door Ir. J. J. Manschot, Inspecteur van het Landbouwwonderwijs, de heer J. Duijvetter, Leraar Tuinbouwkunde M.O. en werkzaam bij het Rijksbijenteeltconsulentschap. Verder door de heer W. Olthuis, directeur van de Bosbouwtechnische School te Apeldoorn en Drs. J. de Boer, bestuurslid A.V.U.

Als examen-commissie fungeerden de heren J. J. Speelziek, de heer J. Duijvetter en de heer C. W. F. Jansonius, voorz. der afd. Apeldoorn.

Alle aan het examen deelnemende cursisten mochten tenslotte het diploma in ontvangst nemen. De heer de Boer feliciteerde de geslaagden namens de A.V.U. en zeide zich te verheugen, dat de „kruisbestuiving“, welke tussen de A.V.U. en onze afd. had plaatsgevonden zulk een goede oogst aan toekomstige imkers had opgeleverd. De heer Duijvetter legde in zijn speech de nadruk op het grote culturele en economische belang van de bijenteelt.

Tenslotte dankte de heer Van Leeuwen, namens de cursisten, de heer Speelziek voor de uitstekende en prettige wijze waarop hij de cursus had geleid en bood hem als blijk van waardering een geschenkbond aan, terwijl de waardering voor de indirecte medewerking van mevrouw Speelziek door de aanbidding van een fraai bloemstukje tot uitdrukking werd gebracht.

Als afdelingsbestuur zijn wij met het resultaat van deze cursus bijzonder ingenomen, omdat deze ons een flinke injectie van nieuwe leden heeft opgeleverd. De namen van de geslaagden zijn: de HH. A. G. M. den Boer, Enkweg 57, Nunspeet; G. D. Bovendorp, Speldermarkweg 10, Hoenderloo; Mevr. P. Bollen-Buijs, Gravin van Burenlaan 25, Eerbeek; de HH. H. v. Maaren, Zwarte weg 2, Voorst; W. G. Muns, Randweg 20, Nunspeet; H. Slijkhuis, Meervelderweg 39 en P. Slijkhuis, 't Hof 43 beiden te Uddel; A. J. T. Wolters, Rijksstraatweg 247, Teuge; Mevr. G. H. Willems-van Heijst, Rijksstraatweg 46, Voorst; en de HH. J. ten Caten, Molenstraat 102; H. S. van Ee, Hoog Buurlose weg 85; Mevr. C. Eskes-Visman, Valkenberglaan 59; de HH. T. J. Jansen, Prins Hendrikplein 8; B. Keizer, Kwartelweg 14; J. D. van Leeuwen en Mevr. C. J. M. van Leeuwen-Seegers, Curiestraat 57; de Hr. E. J. M. Montauban van Swijndregt, Genistalaan 22; Mevr. W. C. Noorlander-Soetendaal, Kobaltstraat 7; de HH. E. R. Scherpenzeel, Aluminiumweg 58 en L. H. Zimmer, Gentiaanstraat 406, allen te Apeldoorn.

Afd. WAGENINGEN

Afdeling Wageningen heeft haar cursus bijenteelt voor beginners op 1 oktober jl. afgesloten. Het examen vond plaats in het I.V.T.-gebouw te Wageningen. Aan de cursus hebben 25 cursisten deel genomen waarvan 20 examens hebben gedaan. Alle 20 cursisten slaagden met goed gevolg en kregen het diploma. De voorzitter de heer A. Kraai was de cursusleider. De vervolgcursus die 10 november a.s. zal beginnen staat ook onder zijn leiding.

Voor deze cursus en een eventuele cursus voor beginners die in januari 1976 zal aanvagen kunnen belanghebbenden zich opgeven bij de secretaris der vereniging H. Evenboer, Grintweg 253, Wageningen tel. 08370-15611.

Afd. UGCHELEN

Op het te Diepenheim gehouden oogstfeest waar ook een honingkeuring en tentoonstelling aan verbonden was, hebben diverse leden van de afdeling Ugchelen tot bev. der bijenteelt in Ned. prijzen gewonnen. S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn. Voor diverse soorten zomerhoning de volgende punten: 100, 99, 99, 99, 98. Hij is tevens voor de derde maal winnaar geworden van de wisselbeker.

C. Noordermeer, Jachtlaan 303, Apeldoorn. Zomerhoning 99 p. Heidehoning 98 p.

B. Zweers, Nikkelweg 1, Apeldoorn. Zomerhoning 98 p. Heidehoning 99 p.

W. Hulshof, Markendoel 24, Ugchelen. Zomerhoning 97 p.

A. v. Putten, Hoenderloseweg 20, Ugchelen. Zomerhoning 99 p. Heidehoning 98 p.

G. Kool, Hattemsebeekpad 7, Ugchelen. Zomerhoning 100 p. Heidehoning 100 p. + wisselbeker.

C. Bosman, De Cloese 30, Ugchelen. Zomerhoning 99 p. Heidehoning 98 p.

Het maximaal aantal te behalen punten was 100. Het bestuur feliciteert alle deelnemers met het behaalde succes. De deelnemers roepen alle leden op om het volgende jaar ook mee te doen aan deze tentoonstelling. De deelnemers bedanken de organisatie voor de goed georganiseerde tentoonstelling.

BIJENMARKT EPE

In aansluiting op het verslag van de bijenmarkt in Epe in het sept.no. blz. 159 geven wij op verzoek hierbij nog de gegevens over verkoop en prijzen.

Aanvoer:

Ingezonden werden 22 kasten (incl. 6 ramen) en 56 korven.

Gezamenlijk werd aangevoerd 707 zomer- en voorjshoning, 177 fl heidehoning en 31 pond raathoning. Totaal dus 915 pond.

Drie inzendingen van imkersartikelen, resp. van Bijenhuis Wageningen, H. T. v. Dam, Jubbega en Brulleman uit Eemnes. Verkoop van kaarsen was er ook en een korfvlechter de heer Zondergan uit Den Hulst.

Verkoop en prijzen:

Voorjaars- en zomerhoning 450 p. a. f 4,50, Heidehoning 177 a. f 6,50, 31 pond raathoning a. f 6,— tot f 6,50. Totaal 558 p.

28 korven gingen van de hand voor prijzen van f 35,— tot f 60,—; 10 kasten voor f 45,— tot f 75,— ook werden er volken verkocht voor f 45,— zonder kast. 2 zesramers werden er verkocht voor f 60,—. Van de totale aanvoer, 78 volken, werden er 40 verkocht.

Keuring:

De keuring verliep vlot. De jury was zeer ingenomen

met de organisatie, terwijl de inzenders van volken ook nu een jury-rapport meekregen, zodat zij konden nagaan waaraan het lag dat zij de eerste of geen prijs behaalden. Dit mag een vooruitgang worden genoemd waardoor de imker in staat is te leren wat voor volken hij moet aanvoeren. Bij de honing is dit al langer het geval en de vooruitgang van de kwaliteit van honing is dan ook merkbaar. Moge dit bij de volken ook zo worden, want daaraan mankeert er nog wel wat volgens de jury.

Uitgelooftde prijzen:

Kasten: 1e prijs niet uitgelooft. 2e prijs Dronkelaar, Hoenderloo.

Korven: 1e prijs: B. v. d. Laan uit Emmeloord, 2e prijs T. de Wilde, Oene, 3e prijs v. Dijk, Emmeloord. Grootste aanvoer Blijderveen, Kesteren (44 volken).

HONING

Klasse I: (vloebare Honing): 1e prijs A 100 punten B. v. d. Laan, Emmeloord. 1e prijs B 99 punten: Bijenhuis Wageningen, v. d. Woerd Zoelen, 1e prijs C 98 punten: Brulleman Eemnes. 2e prijs 97 punten Jansen Borculo.

Klasse II: Niets ingezonden.

Klasse III: (heidehoning fl.) 1e pr. 100 punten B. v. d. Laan, Emmeloord, L. Massier, Epe. 1e prijs 99 punten: Jansen, Borculo.

Klasse IV (raathoning): 1e prijs 100 punten B. v. d. Laan, Emmeloord en Meeboer uit Apeldoorn.

De secretaris: W. Groenewold.

Afd. BUNNIK-HOUTEN

Afdeling Bunnik/Houten heeft een druk cursusprogramma achter de rug. De bijenteeltleerkrachten C. Pater en L. Jasperse hebben het afgelopen cursusjaar 71 beginnende en 19 gevorderde imkers begeleid. In 9 praktijkgroepen werd gewerkt „in de bijen” van de leerkrachten, op de reistanden in boomgaard, koolzaad, op distel en heide. Elke groep oefende eenmaal in de demonstratiestal in Houten. In de eerste week van oktober vonden alle eindlessen plaats. Namens de „Rijksinspectie Landbouwonderwijs” sloot de heer H. T. v. d. Hout de cursussen af.

Ontwikkelingscursus bijenteelt voor gevorderde imkers:

Deze cursus werd in Utrecht gehouden in de tuinbouwschool. Praktijk in Bunnik e.o. Aan 17 van de 19 cursisten kon het diploma gegeven worden. De uitreiking vond plaats tijdens een gezellig etentje in Hilvarenbeek na afloop van de excursie.

De geslaagden zijn: J. Berghuis, Uitgeest; J. J. Tukker en B. Oudenampsen uit Utrecht; J. Claessens en Annelies Claessens uit Rotterdam; J. R. Brand, J. R. van der Laan en D. E. v. d. Heuvel uit Utrecht; Mevr. M. J. W. J. Zijlstra-Princen uit Odijk; M. v. d. Breul jr., Bilthoven; Mevr. Koster uit Utrecht; M.H. en Mevr. W. Kouwenhoven uit Linschoten; J. Lootsma uit Odijk; Mej. E. L. van Dedem uit Bilthoven; Jetske v. d. Werf uit Utrecht en A. J. v. d. Wielen uit Houten.

Praktijkcursus Bijenteelt voor beginnende imkers:

CURSUS HOUTEN:

De eindles vond plaats op 2 okt. in „De Engel”. Van de 18 cursisten werden er 16 bevorderd tot de vervolgcursus. Het zijn: Uit Bunnik: Joke en Thea Barten (met lof), W. W. Stoffers, Tasseron. Uit Odijk: H. Zwiers en A. F. van Maurik. Uit Driebruggen: Bert Brasz. Uit Utrecht: S. G. Lijftogt, Nicole en N. Langezaal, E. v. d. Hoek. Uit Houten: Mevr. A. C. Wagenaar, Mevr. M. Taverne, W. Bonthuis, H. Kuyper. Uit Vianen: Mevr. D. Markies.

CURSUS UTRECHT/BUNNIK:

In de tuinbouwschool in Utrecht, waar de theorie gegeven was, werd op 3 oktober de eindles gehouden. Van de 18 cursisten slaagden er 11. Het zijn: C. W. Bakker en J. H. W. Vaders uit Utrecht, R. Kiers uit Hilversum, C. A. Bredero uit Utrecht; Mevr. Postma, Hagestein; Mevr. Schipper en Y. Werdmüller von Elgg uit De Meern; Mevr. M. en C. P. de Smidt, Driebruggen; Mej. M. Zevenhek uit Amsterdam en N. v. Wifferen, Zeist.

CURSUS BRUCHEM:

Voor de afdeling Kerkwijk in de Bommelerwaard werd door ons deze cursus verzorgd. Van de 21 cursisten slaagden er 10. Bij de praktijklessen waren er veel uitvallers. Geslaagd zijn: Joh. de Boef, Poederoyen, Mevr. R. Kroes en H. B. van Mil uit Zaltbommel; G. C. van Bergeijk, Eethen; Mevr. C. Eerland-Broere, Kerkdriel; Mej. E. Gouda, Nederhemert; G. v. d. Linden, Zuilichem; M. Ettema, Nederhemert; N. Bioch, Hedel; Chr. Duyzer, Poederoyen.

CURSUS LEERSUM:

Tot de vervolgcursus werden bevorderd: F. C. J. Blonk, Bilthoven; C. J. van Dalen, Doorn; W. v. d. Ouwelant, Driebergen; G. Hillebrand, Amersfoort; Mevr. en J. H. Geltink, Maarsbergen; H. v. d. Linden, Doorn; P. Slim, Leersum; Mevr. A. Schoumans, Amerongen. Van de 14 cursisten werden er 9 bevorderd.

Afd. Varsseveld e.o.

De afdeling houdt op dinsdag 9 december een diaavond in Hotel de Ploeg te Varsseveld voor leden met dames en andere belangstellenden.

Spreker is de heer Frielink uit Zelhem, onderwerp natuurbescherming. Aanvang 8 uur.

De jaarvergadering wordt gehouden in november op nader bekend te maken datum.

A. M. de Boer-Eisma, secretaresse.

IN MEMORIAM

Op 2 oktober 1975 overleed te Leiden op 85-jarige leeftijd onze oud-secretaris

G. W. L. MONNÉ

Wij zijn hem erkentelijk voor het vele werk dat hij gedurende 25 jaren als secretaris in het belang van de afd. Leiden e.o. heeft verricht.

Het Bestuur.

Op 22 mei 1975 is overleden ons oud-bestuurslid de heer

H. HOOIJER

Vele jaren heeft hij de voorzittershamer voor onze vereniging gehanteerd. Reeds vanaf de oprichting van de vereniging is hij een actief imker geweest en ieder was welkom bij hem voor een goed bijenpraatje. Hij heeft de leeftijd van 66 jaren bereikt.

Wij wensen zijn vrouw en kinderen kracht toe voor dit zware verlies.

afd. Garderen

IN MEMORIAM

Op 10 september 1975 is op 65-jarige leeftijd overleden ons bestuurslid de heer

P. SLIKHUIS

te Meerveld. Hij heeft onze vereniging vele jaren als bestuurslid in goede banen geleid en wij missen in hem een goed imker en trouw bezoeker van elke vergadering. Wij wensen zijn vrouw en kinderen steun toe om dit grote verlies te dragen.

afd. Garderen

Op 30 september overleed ons lid de heer
GERRIT MARTINUS BUURMAN

op de leeftijd van 71 jaar.

Ruim 20 jaar was hij een trouw lid van onze afdeling en een geregelde bezoeker van de ledenvergaderingen. Zo zal hij in onze dankbare herinnering blijven voortleven. De nabestaanden wensen wij alle sterkte toe om dit verlies te dragen.

Bestuur en leden afd. Apeldoorn.

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw
RUWE RAATWAS
rechtstreeks of in verenigingsverband
naar . . .

HONINGZEMERIJ W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld
Desgewenst KUNSTRAAT terug.
U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

Sliegerland - Honingslingers

aangepast aan de Hollandse raammaat.

- 4 H raams Honingslinger f 280,—
met elektr. motor f 570,—
- 6 H raams Honingslinger f 365,—
met elektr. motor f 650,—
- 8 H raams Honingslinger f 405,—
met elektr. motor f 690,—
- Elektro-motoren 70 Watt (met compleet drijfwerk) f 385,—

Alleen-verkoop voor Nederland

„DE BIJENKORF” - Eemnes.

Tevens leveren wij alle IMKERSARTIKELEN

Zelfbedieningsmagazijn „DE BIJENKORF”

Meentweg 103, Eemnes — Telefoon 02153 - 86704

Voor alles wat U nodig heeft voor de MODERNE BIJENTEELT kunnen wij U uit voorraad leveren. Wij noteren de laagste prijzen en de kwaliteit van het materiaal is niet te overtreffen.

H.H. Secretarissen:

Heeft U een afdelingsbestelling? Laat ons dan eens offerte maken.

Uw leden zullen U dankbaar zijn.

Tevens nog leverbaar enkele soorten honing. Vraagt onze materialen en/of honingprijzlijst even aan.

Tevens te koop gevraagd HEIDEHONING.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZON
Jubbega Friesland — Telefoon 05165 f382

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 4,50, elk woord meer 25 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 10 keer plaatsen 10% korting. Indenttermijn voor de 10e van de maand. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij **ARKADIA Lochem**.
Telefoon 05730 - 1827/2219.

TE KOOP: Sterke gezonde **Bijenvolken** in kasten, boogkorven, ronde korven en op ramen. **Antieke wasvaten** van roodkoper. **Strokasten** en **boerenkastjes**. **Bijenpark Brulleman, Breukelen**, Zandpad 42a, tel. 03462 - 1303.

TE KOOP GEVRAAGD: **Ruwe en zuivere Bijenwas**, **Honing en Waszemerij „De BIJENKORF”**, Eemnes.
Telefoon 02153 - 86704.

GEVRAAGD: **Bijenvolken**, kasten, korven, slingers, waspersen en verder alles wat u verkopen wilt. **Betaling kontant**.
Bijenpark Brulleman Breukelen, Zandpad 42a, tel. 03462-1303.

TE KOOP: **Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen**. **Bijenstand „DE BIJENKORF”**, Meentweg 103, Eemnes.
Telefoon 02153 - 86704.

VOOR ALLE IMKERARTIKELEN naar **Bijenstand „DE BIJENKORF”**, Eemnes. Telefoon 02153 - 86704.
Prijscourant op aanvraag.
Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: **Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden**. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald.
Bijenstand „DE BIJENKORF” sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht). Telefoon 02143 - 86704.

WIJ LEVEREN ALLES WAT VOOR EN BIJ EEN BIJ NODIG IS.
Spaarkasten met dubbele broedkamer, groen geschilderd met nieuwe ramen f 75,—.
Simplexkasten broed en honingkamer, geschilderd groen met witte banden, met nieuwe ramen f 72,50.
Zesraamskastjes met voerbak f 42,50.
Langstrohkasten met 2 broedkamers en 1 honingkamer met ramen, hoeken gezwaluwstaart f 67,50. Boogkorven met 9 ramen f 37,50. Ronde korven vanaf f 15,—.
Kiepsen, bijensluiters, Dathepijpen, Kunstraat, Slingers 2 en 3 raams, vlechtriet en mooi roggestro, broed- en honingramen, observatiekasten, boogkorven enz.
Het van ouds bekende adres: **Bijenpark BRULLEMAN Breukelen**. Zandpad 42a, tel. 03462 - 1303 (zaterdag geopend, zondags gesloten).

TE KOOP: **Bijenvolken in kasten**. Tel. 05757 - 213.